

РЕЦЕНЗІЯ

Лукашевича Сергія Юрійовича

на дисертаційну роботу

Калюжного Дмитра Олександровича

на тему «**Теоретико-правові засади впровадження і використання інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності правоохоронних органів**», подану на здобуття ступеня доктора філософії

у галузі знань 08 Право

за спеціальністю 081 Право

Актуальність теми дисертаційного дослідження «Теоретико-правові засади впровадження і використання інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності правоохоронних органів» визначається сучасними тенденціями розвитку держави та права в умовах глобальної цифровізації.

На сьогодні інформаційно-комунікаційні технології дедалі глибше інтегруються у функціонування правоохоронних органів, змінюючи традиційні підходи до реалізації їхніх повноважень. Використання цифрових рішень сприяє підвищенню оперативності, ефективності та прозорості правоохоронної діяльності, однак водночас актуалізує низку складних правових питань, зокрема щодо забезпечення балансу між інтересами держави та правами і свободами людини.

Значущість обраної теми посилюється в умовах сучасних викликів, пов'язаних із зростанням кіберзлочинності, поширенням цифрових загроз та необхідністю належного реагування правоохоронних органів на новітні форми правопорушень. У цих умовах особливої ваги набуває формування цілісної теоретико-правової основи використання ІКТ, яка б відповідала актуальним потребам практики.

Додатковим чинником актуальності є потреба вдосконалення національного законодавства у відповідній сфері, оскільки існуюче нормативне регулювання не завжди забезпечує комплексний підхід до впровадження цифрових технологій у правоохоронну діяльність. Це зумовлює необхідність наукового переосмислення відповідних правових механізмів і вироблення нових підходів до їх нормативного закріплення.

Таким чином, тема дисертації є важливою як з теоретичної, так і з практичної точки зору, оскільки її розроблення сприятиме підвищенню ефективності діяльності правоохоронних органів та удосконаленню правового забезпечення процесів цифровізації в Україні.

Аналізуючи дисертаційне дослідження на тему «Теоретико-правові засади впровадження і використання інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності правоохоронних органів», доцільно відзначити, що робота

відрізняється належним рівнем наукової обґрунтованості та відповідає основним вимогам, які ставляться до дисертацій у галузі юридичних наук. У дослідженні простежується чітка логіка викладу матеріалу, коректно визначено об'єкт, предмет, мету та завдання, що забезпечує цілісність і завершеність наукового пошуку.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни. Сформульовані автором наукові положення, висновки та пропозиції є переконливими, належно аргументованими та впливають із проведеного аналізу. Обґрунтованість отриманих результатів забезпечується опорою на значний масив наукових джерел, чинне національне законодавство, міжнародно-правові акти, а також узагальнення практики функціонування інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності правоохоронних органів. Важливо, що автор критично осмислює існуючі наукові підходи, пропонуючи власне бачення розв'язання досліджуваних проблем.

Достатній рівень обґрунтованості досягнуто завдяки комплексному підходу до дослідження, який передбачає розгляд як теоретичних, так і прикладних аспектів використання ІКТ. У роботі послідовно розкрито питання правової природи та функціонального призначення інформаційно-комунікаційних технологій, їх ролі у механізмі реалізації повноважень правоохоронних органів, а також специфіки правового регулювання їх впровадження. Окрему увагу приділено проблемам забезпечення інформаційної безпеки, захисту персональних даних і гарантування прав людини, що свідчить про глибину та багатовимірність дослідження.

Методологічна основа дисертації є достатньо розвиненою та адекватною поставленим завданням. Автор застосовує сукупність загальнонаукових і спеціально-юридичних методів, що дало змогу забезпечити всебічність аналізу та об'єктивність отриманих результатів. Використання системного, формально-юридичного, порівняльно-правового та інших методів сприяло належному рівню теоретичного узагальнення та формулюванню обґрунтованих висновків.

Достовірність результатів дослідження підтверджується їх узгодженістю між собою, відповідністю поставлених меті та завданням, а також використанням перевірених джерел інформації, зокрема матеріалів правозастосовної практики. Важливо підкреслити, що автор вдало поєднує теоретичні положення з аналізом практичних аспектів застосування ІКТ у діяльності правоохоронних органів, що істотно підвищує практичну значущість роботи.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у формуванні цілісного теоретико-правового підходу до впровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій у правоохоронній сфері, уточненні понятійно-категоріального апарату, а також у розробленні пропозицій щодо

вдосконалення нормативно-правового регулювання відповідних суспільних відносин. Загалом дисертація характеризується достатнім рівнем наукової новизни, теоретичної значущості та прикладної спрямованості.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації зумовлена тим, що дана робота є одним із перших в Україні комплексних і системних досліджень, у якому здійснено цілісне теоретико-правове осмислення процесів цифровізації правоохоронної діяльності та визначено концептуальні підходи до їх правового забезпечення.

Більшість положень дисертації характеризується науковою новизною та має вагоме теоретичне і практичне значення. Зокрема, заслуговують на підтримку авторські підходи до вдосконалення нормативно-правового регулювання впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у діяльність правоохоронних органів, спрямовані на підвищення ефективності їх функціонування, усунення прогалин у законодавстві та забезпечення належного рівня захисту прав і свобод людини в умовах цифровізації.

У дисертації сформульовано авторське бачення змісту поняття «правова основа впровадження і використання інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності правоохоронних органів», що дозволяє комплексно охарактеризувати систему нормативних, інституційних та організаційних засад відповідних правовідносин. Запропоновано також визначення принципів застосування ІКТ у правоохоронній сфері, які розкривають їх як систему базових правових орієнтирів, що визначають межі, способи та умови використання цифрових технологій у діяльності відповідних органів.

Цікавими з наукового погляду є положення щодо класифікації інформаційно-комунікаційних технологій, що застосовуються у правоохоронній діяльності, за критеріями їх функціонального призначення, рівня автоматизації та ступеня впливу на прийняття управлінських рішень. Такий підхід дозволяє більш чітко окреслити роль ІКТ у механізмі реалізації правоохоронних функцій і створює підґрунтя для подальшого вдосконалення їх правового регулювання.

Окремої уваги заслуговують положення, присвячені аналізу використання технологій штучного інтелекту у діяльності правоохоронних органів. У роботі запропоновано класифікацію суб'єктів застосування таких технологій, визначено особливості їх правового статусу, а також обґрунтовано необхідність нормативного закріплення механізмів відповідальності за результати функціонування алгоритмічних систем. Зазначені положення мають значний науковий інтерес, оскільки відповідна проблематика є недостатньо дослідженою у вітчизняній юридичній науці.

Важливим внеском автора є також систематизація зарубіжного досвіду впровадження ІКТ у діяльність правоохоронних органів та визначення можливостей його адаптації в Україні з урахуванням національних правових та

інституційних особливостей. Запропоновані рекомендації можуть бути використані у нормотворчій та правозастосовній діяльності.

Крім того, у дисертації дістали подальшого розвитку наукові підходи до визначення співвідношення між ефективністю правоохоронної діяльності та необхідністю дотримання прав людини в умовах застосування цифрових технологій, зокрема у сфері захисту персональних даних та забезпечення інформаційної безпеки.

Загалом результати дисертаційного дослідження характеризуються новизною, комплексністю та практичною спрямованістю, а сформульовані висновки і пропозиції можуть бути використані у науково-дослідній діяльності, нормотворчому процесі, правозастосовній практиці, а також у навчальному процесі при підготовці фахівців у галузі права. Отже, поставлене у дисертації наукове завдання вирішено належним чином, що свідчить про високий рівень підготовки здобувача та його здатність до самостійної наукової роботи..

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності.

Дисертація має завершений характер, оскільки поставлена мета досягнута, а визначені завдання реалізовані у повному обсязі. Отримані результати узгоджуються між собою та логічно випливають із проведеного дослідження, що свідчить про його цілісність і наукову самодостатність.

Робота відповідає вимогам, встановленим до дисертацій за спеціальністю 081 «Право», як за змістом, так і за структурою, що підтверджує її відповідність паспорту відповідної спеціальності.

Щодо дотримання принципів академічної доброчесності, слід зазначити, що у дисертації не виявлено порушень таких принципів. Усі використані наукові джерела належним чином опрацьовані та коректно процитовані з відповідними посиланнями. Автор дотримується вимог щодо недопущення плагіату, а також забезпечує належне розмежування власних наукових результатів і запозичених положень. Наведені у роботі статистичні дані узгоджуються з офіційними джерелами та є достовірними.

Таким чином, дисертаційне дослідження виконане на високому науковому рівні, є завершеним, логічно побудованим та таким, що відповідає вимогам академічної доброчесності.

Мова та стиль викладення результатів. Зміст дисертаційного дослідження характеризується належним рівнем наукової опрацьованості, логічною впорядкованістю та цілісністю викладу матеріалу. Робота є структурованою, послідовною та цілеспрямованою, що свідчить про системний підхід автора до розкриття обраної тематики. Дисертація складається з трьох розділів, які органічно пов'язані між собою, доповнюють один одного та у сукупності забезпечують комплексне висвітлення досліджуваної

проблематики. Кожен розділ має внутрішню логіку побудови, містить обґрунтовані проміжні висновки, що узагальнюються у загальних висновках до роботи.

Матеріал дисертації викладено з дотриманням вимог наукового стилю, чітко, аргументовано та коректно з точки зору юридичної термінології. Мова дослідження відповідає нормам академічного письма, є послідовною, змістовною та позбавленою стилістичних неточностей, що забезпечує належний рівень сприйняття викладених положень.

Структура роботи

Дисертаційне дослідження відзначається чіткою та виваженою побудовою, що відповідає сучасним вимогам до наукових праць такого рівня. Робота містить анотацію, перелік умовних скорочень, зміст, вступ, три розділи основної частини, які об'єднують дев'ять підрозділів, загальні висновки, список використаних джерел, що налічує 227 позицій, а також два додатки. Загальний обсяг дисертації становить 252 сторінки, із яких 202 сторінки припадає на основний текст. Така структура є логічною та забезпечує послідовне розкриття теми дослідження, сприяючи цілісному сприйняттю викладеного матеріалу.

Оформлення роботи здійснено з дотриманням установлених нормативних вимог, зокрема відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації». Це забезпечує належний рівень структурованості дослідження, його уніфікованість та зручність у використанні..

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи

Ознайомлення зі змістом дисертації та науковими публікаціями Дмитра Калюжного дає підстави стверджувати, що ключові положення дослідження, зокрема ті, що визначають його наукову новизну, належним чином висвітлені у дев'яти наукових працях автора. Серед них – чотири статті, опубліковані у вітчизняних фахових виданнях з юридичних наук, а також п'ять тез доповідей, представлених на науково-практичних конференціях всеукраїнського та міжнародного рівнів. Зазначені публікації повною мірою відображають зміст і результати проведеного дослідження.

Сформульовані у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації є результатом самостійної роботи автора, що свідчить про його особистий внесок у розвиток відповідної наукової проблематики. Рівень цього внеску є достатнім і повністю корелює зі змістом дисертації.

Отже, результати дослідження не лише викладені у дисертаційній роботі, але й пройшли належну апробацію шляхом їх оприлюднення у наукових публікаціях та обговорення на наукових заходах, що підтверджує їх обґрунтованість, достовірність і практичну значущість.

Позитивно оцінюючи зміст та наукове значення роботи Калюжного Д.О., слід, разом з тим, зробити деякі зауваження та позначити дискусійні питання,

що потребують додаткової аргументації:

1. Незважаючи на амбітну назву «Теоретико-правові засади впровадження і використання інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності правоохоронних органів», фактичний зміст Розділу 1 та підрозділів 1.2 і 1.4 роботи виявляє суттєвий гносеологічний розрив, адже назва вимагає фундаментального дослідження категорій загальної теорії права – генезису права в цифрову епоху, трансформації правосвідомості та функціонування правової системи як цілісності. Натомість автор здебільшого зосереджується на адміністративно-правових аспектах, технічних характеристиках систем та галузевому законодавстві. Замість глибокої деконструкції правових категорій, ми спостерігаємо звуження саме «теоретико-правових засад» до коментарів чинного законодавства. Отже, постає питання: які саме загальнотеоретичні концепції права або категорії права були піддані науковому аналізу у Вашому дослідженні?

2. Автор заявляє про використання метафізичного методу, який має дозволити виявити сталі, незмінні властивості правових категорій. Однак при подальшому аналізі змісту роботи слід констатувати, що цей метод фактично не застосовується. Автор описує динамічні технологічні процеси, зміни у законодавстві та міжнародний досвід, використовуючи системний та порівняльний методи. Декларування метафізики як основи дослідження залишається суто формальним елементом вступу, що не вплинуло на зміст та висновки роботи. Яким чином метафізичний метод допоміг Вам у аналізі алгоритмів штучного інтелекту, що за своєю природою є мінливими та динамічними?

3. Приділяючи значну увагу функціональним можливостям ІКТ та ІІІ (відеоаналітика, Інтернет речей тощо), автор майже повністю проігнорував питання кібербезпеки цих технологій. Впровадження камер з розпізнаванням обличчя або хмарних систем зберігання доказів створює критичні вразливості (ризик зламу, підміни даних, несанкціонованого доступу тощо). У роботі відсутній аналіз правових механізмів гарантування цілісності та конфіденційності даних усередині самих правоохоронних систем, що є критичним для забезпечення допустимості цифрових доказів у суді. Отже, постає питання: чому у блоці про захист даних не виділено кібербезпеку як окрему засаду впровадження ІКТ?

Вважаю, що висловлені зауваження не є концептуальними, не зменшують загальної наукової новизни та практичної значимості результатів і не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Висновок про дисертаційну роботу

На підставі проведеного аналізу вважаю, що дисертаційне дослідження здобувача ступеня доктора філософії Калюжного Дмитра Олександровича на

тему «Теоретико-правові засади впровадження і використання інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності правоохоронних органів» є самостійною, завершеною науковою працею, виконаною на належному теоретичному та методологічному рівнях.

Робота характеризується актуальністю обраної тематики, достатнім рівнем наукової новизни, обґрунтованістю отриманих результатів, а також їх практичною значущістю. У дисертації вирішено важливе наукове завдання, що полягає у формуванні цілісного теоретико-правового підходу до впровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності правоохоронних органів, а також розробленні пропозицій щодо вдосконалення відповідного нормативно-правового регулювання.

Отримані автором результати є логічно узгодженими, належно аргументованими та підтвердженими використанням сучасного наукового інструментарію, що свідчить про високий рівень підготовки здобувача та його здатність до самостійної наукової діяльності. Дисертація відповідає принципам академічної доброчесності, не містить порушень щодо використання чужих наукових результатів і відзначається коректністю наукового викладу.

За своїм змістом, структурою та рівнем наукового опрацювання дисертаційна робота відповідає вимогам чинного законодавства України, зокрема положенням пунктів 6–9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

З огляду на викладене, дисертація може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді, а її автор — Калюжний Дмитро Олександрович — заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

**професор кафедри права
гуманітарно-правового факультету
кандидат юридичних наук, професор**

Сергій ЛУКАШЕВИЧ